

‘Ik weet nu dat het om het door iemand

Frances brak met de Jehova's Getuigen

Frances (62) groeit als kind op bij de Jehova's Getuigen en eenmaal volwassen gaan zij en haar man Martin ook zelf predikend van deur tot deur om mensen te bekeren. Maar in de loop der jaren slaat steeds vaker de twijfel toe en een documentaire over kindermisbruik bij de organisatie betekent voor hen uiteindelijk de druppel. In 2004 breken ze definitief met de Getuigen. Een stap waar ze nooit spijt van hebben gekregen, maar waarvoor ze ook een hoge prijs hebben moeten betalen.

“Als kind heb ik de gemeenschap van de Jehova's Getuigen vooral als een veilige omgeving ervaren. Mijn moeder sloot zich erbij aan toen ik een baby was. Omdat ze zoekende was naar de zin van het leven, kwamen de jehova's op het juiste moment bij haar aan de deur. Hoewel mijn moeder best sceptisch was, vond ze het belangrijk dat haar kinderen - ik kom uit een gezin van vier - de basisprincipes uit de Bijbel meekregen. Volgens de jehova's kon de gemeenschap

haar daarbij helpen. Ze was een lieve vrouw, die het beste voor haar kinderen wilde. Daardoor stond ze open voor beïnvloeding door de jehova's. Mijn vader wilde er niks van weten, zeker toen mijn moeder na een tijd gedoopt werd en ook begon te prediken. Net als andere jehova's ging ze van huis tot huis om het Woord van God te verspreiden. Ik ging weleens mee en was ook vaak bij de vergaderingen (*de kerkdiensten van Jehova's Getuigen, red.*) aanwezig. Mijn vader schaamde zich en verzette zich hevig.”

Heftige scheiding

“Op mijn dertiende gingen mijn ouders uit elkaar. Hun verschil in geloofsopvattingen was niet de enige reden. Laten we zeggen dat mijn vader op een heel andere manier wilde leven dan mijn moeder. Het was heftig. Mijn moeder raakte overspannen, maar kon rekenen op de steun van de gemeenschap. Mijn oudste zus was net het huis uit en mijn broer wilde net als mijn vader niks met de gemeenschap te maken hebben. Ik raakte in die tijd juist meer betrokken bij de Jehova's Getuigen. Mijn vader zag ik nog wel, maar vooral op mijn initiatief. Hij had altijd al meer zijn eigen leven geleid. Om officieel toe te treden tot de gemeenschap werd ik op mijn

vijftiende gedoopt. Kort erna stortte ik in. Ik kreeg vreselijke maagkrampen, hoofdpijn en viel flauw. Ook mijn bloeddruk was veel te hoog. Volgens onze huisarts zelfs gevaarlijk hoog, maar de ouderlingen (*de leiders van de Jehova's Getuigen, red.*) gaven vooral onze vroegere thuissituatie de schuld. Ik moest het volgens hen rustiger aan doen en veel bidden, dan zou het vanzelf beter gaan. Nu denk ik dat mijn geest zich toen al aan het verzetten was. Ergens had ik grote twijfels over onze leefwijze, maar ik wist niet wat ik daarmee aanmoest. Voor mijn gevoel leefde ik in twee werelden. Aan de ene kant was daar de gemeenschap van de Jehova's Getuigen, waarin ik netjes volgens de strenge regels van de organisatie leefde. Aan de andere kant was daar de rest van de wereld, waar demonische invloeden altijd op de loer lagen. Want zo kijken jehova's tegen de wereld aan: die is in handen van de duivel. Daarom moet je leven volgens de regels van God, want anders kom je niet in het paradijs. De verhalen over het paradijs klonken mooi, maar nuances waren er niet: het was God of de duivel. Als kind werd mij niet alleen uitgelegd hoe de wereld werkte, maar ook hoe ik zélf in elkaar stak. Zelf nadenken was niet de bedoeling. Waarom zou je? De

leven te mooi is anders te laten bepalen!’

gemeenschap vertelde je wel hoe je je moest gedragen en wat je moest denken. Als mijn gedachten ook maar een klein beetje afweken van wat volgens de gemeenschap de norm moest zijn, was dat een grote zonde. Eigenlijk was ik vooral mijn eigen duivel. Ik was steeds verwickeld in een tweestrijd. De regels strookten ook niet met hoe mijn vader leefde. Hij had een eigen bar en dronk en rookte. Dat is bij de Jehova's verboden, ik maakte me zorgen om mijn vader. Op school voelde ik me ook vaak een outsider. Ik was altijd op mijn hoede. Buiten de gemeenschap had ik geen vrienden. Toevallig zaten er in mijn klas nog twee andere kinderen van Jehova's Getuigen, met hen ging ik veel om. Een van hen was Martin, met wie ik later trouwde.”

Verkering

“Martin en ik konden goed leren en zaten op het gymnasium, maar op zijn vijftiende stopte hij met school om fulltime te gaan prediken. Zijn ouders stonden daar helemaal achter, maar de schoolleiding was er fel op tegen. Toch kon de directeur er niks tegen doen, want Martin nog maar kort leerplichtig. Omdat we elkaar vaak zagen tijdens de vergaderingen, bleven we in contact en uiteindelijk werden we verliefd op elkaar. Vlak voordat Martin op zijn negentiende naar Hengelo verhuisde om daar te gaan

prediken, kregen we verkering. Een halfjaar later ging ik hem achterna. Ik had school wel afgemaakt, maar was na drie jaar gymnasium afgezakt naar een ‘vormingsklas’, een oriënteringsopleiding voor scholieren die nog niet wisten wat ze wilden gaan doen of te jong waren om school te verlaten. Volgens de gemeenschap had ik zo minder afleiding en kon ik me ook meer storten op het prediken. Met twee vingers in mijn neus haalde ik mijn diploma. Hoewel ik gek was op leren, deed ik wat er van me gevraagd werd. Ik wist niet beter.

Op ons twintigste trouwden Martin en ik. Hoewel we niks hadden, waren we erg gelukkig. Door de gemeenschap werden we op weg geholpen. Een woning moesten we zelf regelen, maar we kregen veel meubels, kleding en eten. Dat voelde goed. Alles klopte. We deden Gods werk en werden voor ons idee ‘gedragen’. We wachtten bewust met kinderen om nog meer te kunnen prediken. Omdat er veel Turkse migranten woonden, leerden we Turks, om nog meer mensen te kunnen bereiken, in de hoop dat zij zich ook bij Jehova's Getuigen zouden aansluiten.” ►

Wat geloven Jehova's Getuigen?

De Jehova's Getuigen zijn een christelijke gemeenschap. Ze geloven in God (Jehova) en de Bijbel (het Woord van God). Ze hanteren daarbij de Nieuwe Wereldvertaling van de Bijbel. Jehova's Getuigen geloven dat het einde der tijden nabij is. Op Gods Dag zal al het kwaad op de aarde verwoest worden. Daarna zullen de echte gelovigen weer tot leven worden gewekt. Uit deze groep zullen 144.000 gezalfden worden gekozen, die na de wederopstanding met God in de hemel mogen regeren. Hoe meer je als gelovige hebt gepredikt, hoe hoger je in de rangschikking komt. De andere gelovigen mogen op aarde in het paradijs verder leven. Een hel bestaat volgens Jehova's Getuigen niet. Als je niet gelooft, blijf je dood. De grondlegger van de organisatie, Charles Taze Russell, kondigde twee keer het einde der tijden aan. De eerste keer zou dat in 1890 plaatsvinden, de tweede keer in 1914. Zelf overleed Russell in 1916. Jaren later werd door De Wachttorens - een tijdschrift van Jehova's Getuigen - opnieuw het einde der tijden aangekondigd, deze keer in 1975. Al deze keren gebeurde er niets. Jehova's leven volgens strenge regels. Zo vieren ze geen verjaardagen of feestdagen, gaan ze zo min mogelijk om met niet-gelovigen en wordt hoger onderwijs sterk ontmoedigd. Ze nemen geen deel aan de politiek en dienen niet in het leger. Nederland kent ruim 29.000 Jehovahgetuigen.

Twijfels

“Elf jaar later verwelkomden we ons eerste kind: een dochter. Drie jaar later volgde nog een zoon. We genoten van ons gezin, maar begonnen - afzonderlijk van elkaar - ook te twifelen aan ons geloof. Van buitenaf kwam er steeds meer kritiek op de Jehova's Getuigen. Martin wilde aantonen dat deze kritiek ongegrond was, maar hoe meer

met hoe het er bij de Jehova's Getuigen aan toe ging. Ik ontdekte een bekend patroon. Bij ons in de gemeenschap liepen veel mensen rond met emotionele problemen, inclusief ikzelf. Ik was een half wrak, maar weet het altijd aan mijn te geringe vertrouwen in God. Tot ik besepte dat ik niet de enige was. Ik vroeg me af in hoeverre ik mijn eigen keuzes maakte.

kindermisbruikschandaal bij de Jehova's Getuigen. Toen ik daar een tv-documentaire over zag, was ik geschokt. Ik kon bijna niet geloven wat er werd verteld. Ik had het zelf gelukkig nooit ondervonden, maar in mijn eigen gemeenschap had ik ook weleens zulke verhalen gehoord. Dat vond ik heel heftig. Het leken op zichzelf staande gevallen, maar ik hoorde nooit dat er aangifte was gedaan bij de politie. Waar ik vooral van schrok, was hoe makkelijk alles werd afgedaan met de tweegetuigenregel. Een beschuldiging wordt bij de Jehova's Getuigen wel onderzocht, maar als de beschuldigde ontkent, moeten er twee getuigen zijn voordat de organisatie actie onderneemt. Maar hoe kon deze regel nu worden toegepast in het misselijkmakende geval van kindermisbruik? Daar zijn toch meestal geen getuigen bij? En alsof een kind zoiets makkelijk zou vertellen... Opnieuw vroeg ik een ouderling om raad. Veel had hij er echter niet over te zeggen. Volgens hem moest ik me neerleggen bij de feiten. Daar begreep ik niks van. Hoe kon hij dat nou zeggen? Het

‘Van kinds af aan zat ik al zo diep in dat sektarische systeem, ik wist gewoon niet beter’

onderzoek hij deed, hoe meer vragen hij kreeg. Zelf was ik ook al tegen wat dingen aangelopen. Iemand in onze omgeving was namelijk uit de Jehova's Getuigen gestapt, omdat hij het niet eens was met bepaalde zaken. Als gevolg daarvan werd hij uitgesloten. Dat betekende dat hij niet meer welkom was en dat alle leden ook geen contact meer met hem mochten hebben. Waarom hij precies werd uitgesloten, werd niet verteld en dat vond ik raar. Deze man was geen slecht persoon. We kenden hem goed. Ik vroeg een van de ouderlingen, wiens dochter ook was uitgesloten, hoe hij het vond om geen contact meer te hebben met zijn kind. Tot mijn grote verbazing zei hij zachtjes tegen mij: ‘Je moet het niet zo nauw nemen!’ Ik wist niet wat ik hoorde. Hoezo ‘niet zo nauw’? Dat was toch de regel? Toen in ons gezin emotionele problemen kwamen, verdiepte ik me in beïnvloedingsprocessen en zag veel overeenkomsten

Wat waren mijn eigen gedachten en wat niet? Weer stond ik in tweestrijd: dat ik me dit afvroeg, was niet goed... Alleen met Martin sprak ik erover. Twifelen aan het geloof lag erg gevoelig, in die tijd hielden we onze gedachten liever voor onszelf. Er gebeurden daarna nog meer dingen waarbij ik zo mijn vraagtekens had, maar de druppel kwam in 2002, toen Martin me wees op het

Kindermisbruik bij Jehova's Getuigen

Momenteel wordt er in het nieuws veel bericht over seksueel misbruik bij Jehova's Getuigen. Aanleiding daarvoor is het rapport *Seksueel misbruik en aangifftebereidheid binnen de gemeenschap van Jehova's Getuigen* dat de Universiteit van Utrecht in 2019 uitbracht. Hiervoor deelden 751 personen hun ervaringen met seksueel misbruik binnen de organisatie. De meeste slachtoffers waren ten tijde van het misbruik nog kind. De organisatie probeert momenteel via de rechter de geanonimiseerde verslagen in handen te krijgen. Dat zou veel mensen in de problemen kunnen brengen, omdat Nederland een klein land is en de Jehovagetuigen al hun (ex-)leden kennen. De kans dat een rechter met hun verzoek akkoord zal gaan, is echter erg klein.

betekent dat mijn zus en haar gezin, mijn schoonfamilie en ons hele sociale netwerk uit die tijd geen contact meer met ons mogen hebben. Heel verdrietig, maar het is niet anders. Gelukkig heeft mijn moeder dit niet meer hoeven meemaken. Zij is overleden voordat Martin en ik eruit zijn gestapt.

Het beeld dat de Jehova's Getuigen schetsen van God, daar geloof ik niet meer in. Religieuze systemen, en de groepen die daaronder vallen, kunnen in het beste geval mensen bij elkaar brengen en ondersteunen. Zolang ze maar ieders persoonlijke grenzen en het recht op zelfbeschikking

'Hoewel we niks met het misbruik te maken hadden, voelden we ons wel medeverantwoordelijk'

ging om een ernstig strafbaar feit! Ik maakte me geen zorgen om onze eigen kinderen, want als thuisblijfmoeder was ik altijd bij hen in de buurt tot ze naar school gingen. Maar het misbruikschandaal veranderde alles voor Martin en mij. We schaamden ons enorm. Hoewel we er niks mee te maken hadden, voelden we ons wel medeverantwoordelijk. Ons hele leven had in het teken van de organisatie gestaan. Nu gingen we inzien dat we al die tijd in een sekte hadden geleefd. We hadden jarenlang gepredikt en zelfs meerdere mensen de organisatie binnengebracht. En nu bleek dat alles één grote leugen was geweest."

Weggegaan

"Dit leidde ertoe dat we in 2004 uit de organisatie zijn gestapt. Nog eens drie jaar later hebben we onze ontdekkingen openbaar gemaakt. Daarmee wilden we de ogen van andere leden openen, maar dat werd ons natuurlijk niet in dank afgenomen. We werden uitgesloten, wat

Inmiddels is dat alweer achttien jaar geleden. Onze kinderen zijn al ruimschoots volwassen. Ze hebben vaak gezegd dat ze blij zijn dat wij eruit zijn gestapt. Maar natuurlijk hebben ze door die stap ook verliezen geleden, een deel van hun familie zijn ze kwijt. Het doet ons veel verdriet dat de familieleden die nog steeds in de organisatie zitten ons nu beschouwen als hun vijanden. Ze kunnen geen respect opbrengen voor ex-leden die anders zijn gaan denken. Dat heeft ons hele gezin belangrijke levenslessen geleerd over het verschil tussen voorwaardelijke en onvoorwaardelijke liefde."

Coach

"Martin en ik hebben individueel ook een lange weg moeten afleggen. Mede dankzij professionele hulp en contact met lotgenoten hebben we onze ervaringen op onze eigen manier verwerkt. Uiteindelijk heeft het ons dichterbij elkaar gebracht, maar daarvoor moesten we onszelf en elkaar wel eerst opnieuw vinden.

respecteren. En de ruimte geven aan groei. Maar ik weet ook dat er een keerzijde zit aan zulke systemen. Sinds mijn vertrek heb ik me niet meer aangesloten bij een bepaalde religie of geloofsrichting. Waarin ik nog wel geloof, is in liefde. En dat er een bron van leven of een levenskracht is. Wie of wat dat precies is, weet ik niet. Ik vind het prima zo.

Als ervaringsdeskundige weet ik hoe belangrijk het is om als slachtoffer van een dwingende groeps cultuur of relatie de juiste begeleiding te krijgen. Daarom zet ik me sinds 2010 in als counselor en coach. Het is fijn om op deze manier mijn ervaringen om te zetten in iets positiefs. Want als ik iets heb geleerd, is het wel dat het leven te mooi is om het door iemand anders te laten bepalen." ■

Frances biedt niet alleen hulp aan mensen die in een sektarische en/of gesloten groep hebben gezeten, maar ook aan hun families, vrienden en hulpverleners. Kijk op: www.recovery-freechoice.com.